

сфері функціонування законів живої природи, забезпечити усвідомлення молодшим школярем сутності взаємозв'язків живих організмів з навколишнім середовищем, здійснювати оцінку власним діям та обирати екологічно-виправдані стратегії поведінки.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти Нової української школи [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novuj-derzhstandart-pochatkovoyi-osvity-dokument/>

2. Січко І. О. Формування екологічної компетентності майбутніх фахівців початкової освіти / І. О. Січко // Підготовка сучасного педагога дошкільної та початкової освіти в умовах розбудови Нової української школи: збірник матеріалів Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної конференції. – Херсон: ТОВ «Борисфен-про», 2018. – С. 104-107.

Гуменюк І.М.,

кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри педагогіки початкової освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК МАРКЕР ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Сучасні суспільно-економічні трансформації в Україні спричинили суттєві зміни етно-соціального наповнення регіонів, особливо великих міст. Спостерігається поява значної кількості представників інших національностей, дітей від змішаних шлюбів. В умовах полікультурного суспільства першорядного значення набуває виховання молодого покоління, толерантного до міжкультурних відмінностей, психологічно й лінгвістично готового до

спілкування та взаємодії з представниками різних культур. Відповідно першорядного значення набуває підготовка в цьому контексті вчителів початкових класів.

З метою з'ясування стану актуалізованої проблеми нами було проаналізовано 10 освітніх програм (ОП) першого (бакалаврського) рівня спеціальності 013 „Початкова освіта” таких закладів вищої освіти: 1) Державного закладу „Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”, 2) ДВНЗ „Ужгородський національний університет”, 3) Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка”, 4) Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, 5) Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 6) Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, 7) Рівненського державного гуманітарного університету, 8) Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, 9) Уманського державного педагогічного університету імені П. Тичини, 10) Херсонського державного університету.

Прикметно, що такий компонент мети освітньої програми, як формування міжкультурної компетентності, в тому числі комунікативної міжкультурної компетентності, недостатньо відображений в ОП аналізованих ЗВО. Зокрема, тільки в ОП ДВНЗ «Ужгородський національний університет» зроблено чіткий акцент на діяльності вчителів у поліетнічних регіонах, що зумовлено, на нашу думку, насамперед географічним розташуванням та етнічним наповненням Закарпатської області. Між тим, на думку дослідників, «міжкультурна компетентність базується:

1) на знаннях: мови іноземного партнера, культури країни (історії, мистецтва, економіки тощо); міжкультурних розходжень, психології, можливих бар'єрів міжкультурної взаємодії, способів їх запобігання та подолання,

культурних цінностей і установок власної й інших культур, відносності цінностей тощо;

2) на уміннях: будувати власну поведінку відповідно до норм іншої культури в ситуаціях міжкультурного спілкування, сприймати психологічні, соціальні, культурні розходження; справлятися зі стресом, переборювати протиріччя й конфлікти в контактах, здійснювати міжкультурну комунікацію в стилі співробітництва, аналізувати свою й іншу культуру, переборювати стереотипи; обирати комунікативні засоби залежно від ситуації спілкування тощо;

3) на досвіді міжкультурного спілкування;

4) на готовності і бажанні особистості вступати в контакт із представниками країн світу; відкритості до пізнання інших культур;

5) на особистісних якостях: терпимість до неоднозначності (здатність справлятися без агресії із суперечливими ситуаціями); емпатія (здатність поставити себе на місце співрозмовника, зрозуміти його точку зору, відчути його стан і врахувати це у своєму поведінні); стійкість до дратівних факторів у міжкультурному спілкуванні; відсутність упереджень (здатність сприймати, переробляти незвичайну, суперечну попередньому досвіду інформацію), комунікабельність, толерантність, гнучкість мислення, тактовність тощо» [1; 2].

Отже, беручи початок з компонентів глобальних цілей освітньої підготовки (Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Закон України „Про освіту”, Національна рамка кваліфікацій, Проект Стандарту першого рівня вищої освіти, ступеня бакалавра, спеціальності 013 «Початкова освіта», Державний стандарт початкової освіти, Концепція розвитку педагогічної освіти, Pedagogical Constitution of Europe), міжкультурна компетентність повинна відображатися в етапному цілепокладанні (місія та стратегія ЗВО, освітні програми, навчальні плани) та, як результат, знайти свій

вияв в оперативному формулюванні мети навчальних дисциплін, курсів, розділів чи тем.

Список використаних джерел

1. Александрова С. А. Формування міжкультурної компетентності студентів туристських спеціальностей. *Вісник Луганського національного Університету ім. Тараса Шевченка*. Серія: Педагогічні науки. Частина I. 2011. №14 (225). С.6-10. URL: <https://ojs.kname.edu.ua/index.php/area/article/download/1260/1192/> (дата звернення: 18.12.2019).

2. Смирнова Н. С. Межкультурная компетентность как предмет социально-философского анализа в современной Германии: автореф. дис. канд. филос. наук. Архангельск, 2007. 24 с. URL: <https://www.dissercat.com/content/mezhkulturnaya-kompetentnost-kak-predmet-sotsialno-filosofskogo-analiza-v-sovremennoi-german> (дата звернення: 18.12.2019).

Крамська З.М.,

аспірантка кафедри початкової освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ КОЛЕДЖІВ ДО КРАЄЗНАВЧОЇ РОБОТИ В УМОВАХ РЕФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН НА ПОЧАТКУ ТРЕТЬОГО СТОЛІТТЯ

Перш, ніж схарактеризувати особливості підготовки студентів педагогічних коледжів до краєзнавчої роботи в умовах реформаційних змін початку нового тисячоліття, зазначимо, що її зміст поступово розширюється й охоплює такі напрями досліджень: геологічні, гідрологічні, геоморфологічні, метеорологічні, гідрологічні, геоботанічні, зоогеографічні, фенологічні, економіко-географічні, топонімічні, дослідження ґрунтів, природно-територіальних комплексів. Зокрема, геологічні дослідження передбачають